

Titlurile științifico-didactice acordate femeilor în perioada 1993-2023

(studiu realizat în cadrul Direcției evaluare în cercetare și inovare)

Ziua Internațională a Femeii, denumită inițial Ziua Internațională a Femeilor Muncitoare, este marcată în fiecare an pe data de **8 Martie**. Este o zi în care se celebrează drepturile obținute de femei și, totodată, reprezintă un prilej de a marca realizările sociale, politice și economice ale femeilor.

În domeniul cercetării și inovării femeile au obținut rezultate remarcabile, care le-au poziționat la același nivel cu succesele bărbaților, au reușit să depășească stereotipuri și să trezească vocații, arătând clar că talentul nu depinde de gen.

Întrucât în anul 2023 s-au împlinit 30 de ani de când în Republica Moldova funcționează sistemul național de evaluate în domeniile cercetării și inovării (1993-2023), ne-am propus să analizăm datele privind obținerea de către doamne a titlurilor științifico-didactice (de conferențiar universitar și profesor universitar) și științifice (de conferențiar cercetător și profesor cercetător) în această perioadă, dorind de a arăta rolul și succesele femeilor în educație și știința națională (sursa: [Registrelle ANACEC în domeniul cercetării și inovării](#)).

Activitatea științifico-didactică reprezintă îmbinarea carierei didactice în învățământul superior cu activitatea științifică, iar obținerea titlului științifico-didactic de conferențiar universitar și profesor universitar reflectă succesul pe plan social al deținătorilor, ce permitea avansarea în cariera didactică și științifică.

Pe parcursul anilor 1993-2023 femeilor le-au fost conferite / acordate 1410 (din 2750) titluri de conferențiar universitar, ceea ce constituie mai mult de 50%. Dacă acum trei decenii se înregistra o prevalare evidentă a bărbaților în cohorta deținătorilor de titluri științifico-didactice de conferențiar universitar, către anul 2000 diferențele de gen, la acordarea titlului respectiv, dispar, iar începând cu anul 2010 ponderea femeilor care au obținut titlul științifico-didactic de conferențiar universitar o depășește pe cea a bărbaților (fig.1).

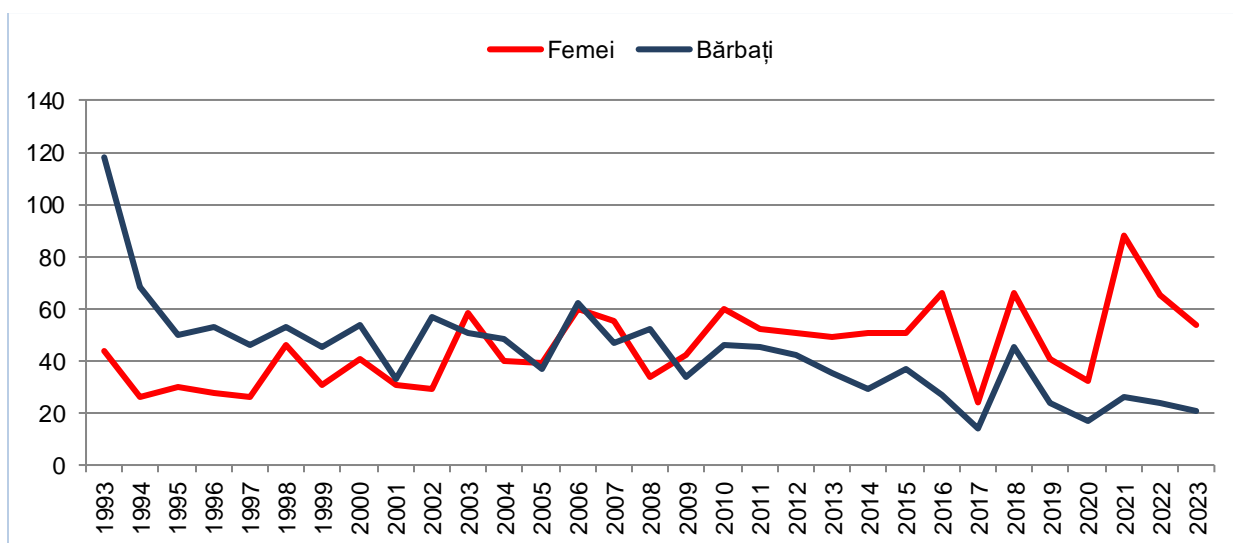

Figura 1. Evoluția conferirii titlurilor științifico-didactice de conferențiar universitar în funcție de gen, în perioada 1993-2023

Cca $\frac{3}{4}$ din titlurile de conferențiar universitar acordate femeilor se referă la 4 domenii: științe economice, științe umaniste, științe medicale și științe ale educației (fig. 2).

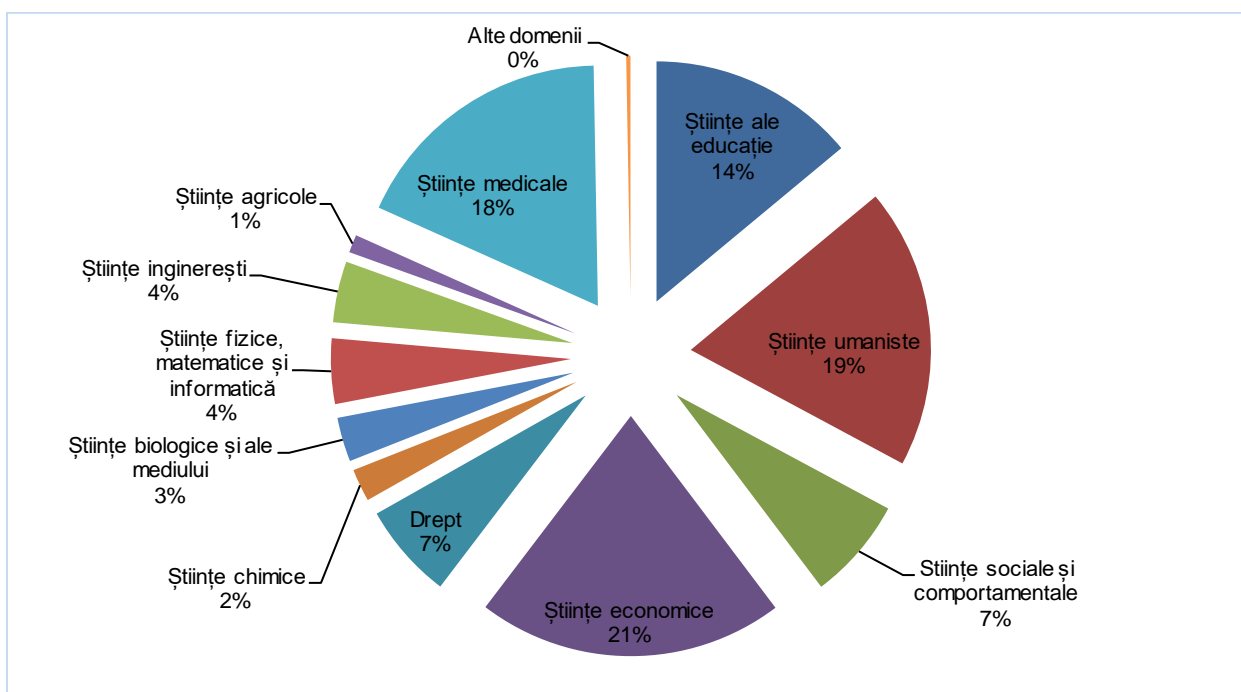

Figura 2. Repartizarea titlurilor științifico-didactice de conferențiar universitar acordate femeilor după domeniile științei (1993-2023)

Printre primele doamne, care au fost apreciate cu titlul științifico-didactic de conferențiar universitar, în diferite domenii, menționăm:

- DUCA Maria (25.02.1993) și GAVRILIU Ludmila (29.04.1993) în științe biologice;
- LUPU Larisa și ȚURCANU Nadejda (25.02.1993) în filologie;
- BILAȘ Ludmila și GHEORGHITĂ Maria (29.04.1993) în științe economice;
- BANARI Valentina (25.02.1993) în științe fizico-matematice și MOROZOV Vera (29.04.1993) în științe tehnico-matematice;
- PODUBNÎ Elizaveta și MAZUR Minodora (29.04.1993) în științe medicale;
- CHICU Varvara (09.12.1993) și DONICA Maria (29.02.1996) în științe agricole;
- SOFRONII Ana (29.04.1993) și CALISTRU Rodica (09.12.1993) în științe ale educației;
- ZAVTONI Paulina (29.06.1993) în studiul artelor;
- MOROZOV Ludmila (30.09.1993), GROZAVU Eleonora (30.06.1994) și GUDIMA Angela (13.10.1994) în științe ingineresti;
- NISTREAN Didina (24.02.1994) în filosofie;
- MARGINE Adela (30.09.1993) și STOG Larisa (29.02.1996) în psihologie;
- BOBCOV Svetlana (09.12.1993) în științe chimice;
- MOLDOVANU Lilia și BONDARI Tatiana (23.02.1995) în istorie;
- ROȘCA Ludmila (26.12.1996) și BELOSTECINIC Ala (22.02.2001) în științe politice;
- COJOCARI Eugenia (28.02.1998), MACOVEI Lidia (24.02.2000) în drept;
- MALCOCI Ludmila (24.06.1999) și COMENDANT Tatiana (20.04.2000) în sociologie;
- SOCHIRCĂ Elena (13.02.2014) în geografie;
- CRISTEVA Natalia (11.05.2018) în științe administrative.

Structura după gen a titlurilor științifico-didactice de profesor universitar este diferită de cea descrisă mai sus, ponderea femeilor cu titlul de profesor universitar fiind mai mică decât cea a bărbaților, cu excepția anului 2021. În total au fost conferite / acordate 589 de titluri de profesor universitar, dintre care 124 - femeilor (fig. 3.).

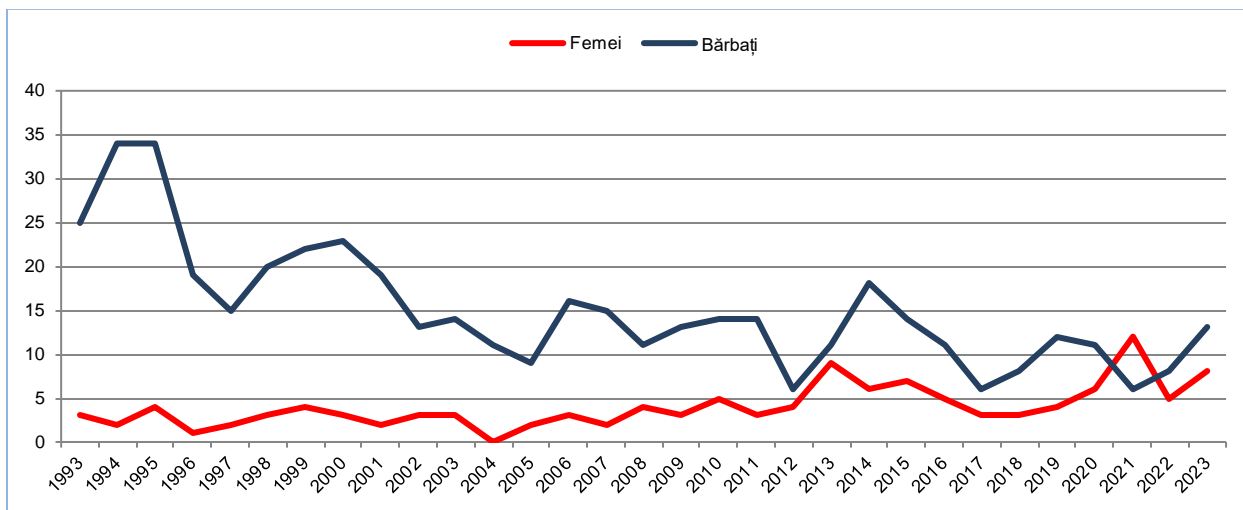

Figura 3. Evoluția conferirii titlurilor științifico-didactice de profesor universitar în funcție de gen, în perioada 1993-2023

Domeniile în care, în perioada 1993-2023, femeile au obținut cele mai multe titluri științifico-didactice de profesor universitar sunt: științe umaniste, științe economice, științe medicale și științe ale educației (fig. 4).

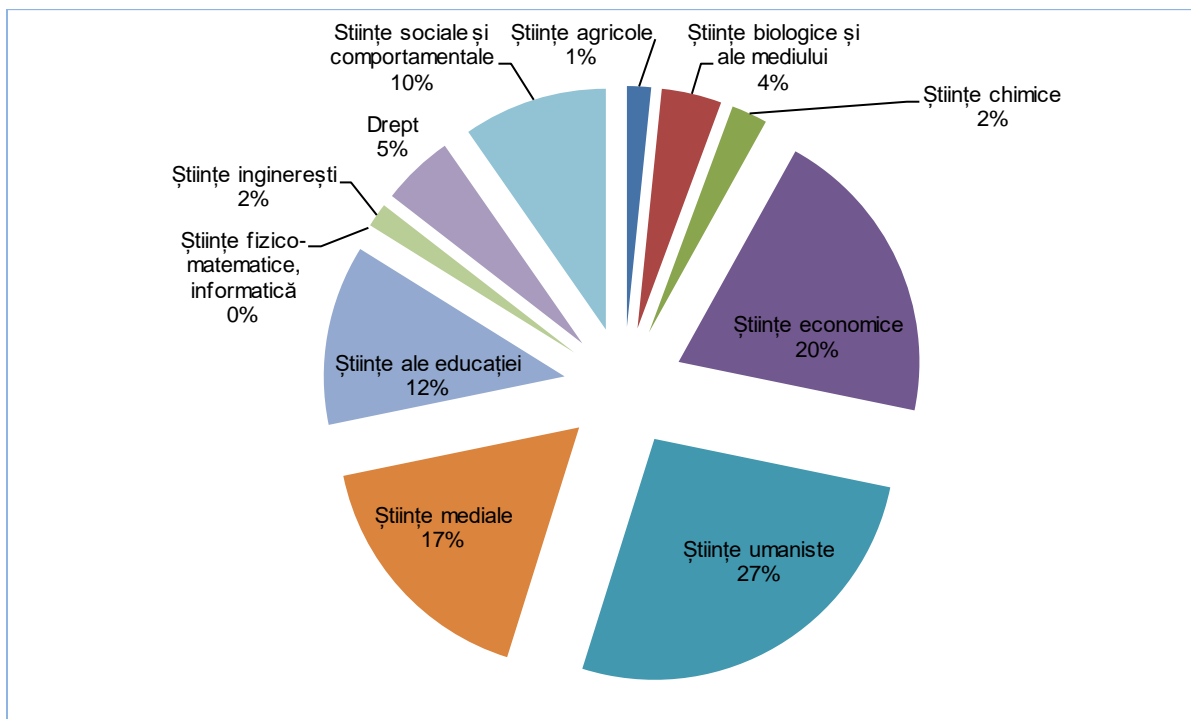

Figura 4. Repartizarea titlurilor științifico-didactice de profesor universitar acordate femeilor după domeniile științei (1993-2023)

Primele doamne cărora le-a fost acordat titlul de profesor universitar în Republica Moldova, pe domenii, sunt:

- TESTEMIȚANU Ludmila (29.06.1993) și GODOROJA Nadejda (30.09.1993) în științe medicale;
- IONOV Irina (29.06.1993) în filologie;
- DARENDOVSCHI Antonina (30.06.1994) în științe agricole;
- ARAMĂ Elena (23.02.1995) în drept;
- VAVERCO Ludmila (21.12.1995) în studiul artelor;
- BURLACU Natalia (28.02.1998) în științe economice;
- BULGARU Maria (28.02.1998) în filosofie;
- CEPURNOV Ludmila (29.04.1999) și DUCA Maria (21.10.1999) în științe biologice;
- CEMORTAN Stela (22.06.2000) în științe ale educației;
- REPIDA Lucheria (25.12.2003) în istorie și unica profesor universitar în acest domeniu dintre femei;
- ROȘCA Alla (23.04.2009) în științe politice;
- RACU Jana (18.03.2010) în psihologie;
- STURZA Rodica (15.07.2011) în științe inginerești;
- DICUSAR Galina (05.04.2012) în științe chimice;
- NEDEALCOV Maria (28.12.2016) în geografie și a fost unica profesor universitar în acest domeniu dintre femei;
- ȚURCAN Nelly (11.05.2018) în științe ale informării și documentării;

În perioada 1993-2018, în Republica Moldova, conform prevederilor normative, a fost acordat și un echivalent al titlului științifico-didactic de conferențiar universitar în instituțiile de cercetare: titlul științific de cercetător științific superior (până în 2004) și titlul de conferențiar cercetător (ulterior).

În perioada investigată, femeilor le-au fost acordate 378 (din 826) de titluri de conferențiar cercetător, ceea ce constituie un procent mai mic comparativ cu bărbații. Doar în anumite perioade (2001-2004; 2008; 2011; 2016) au fost acordate mai multe titluri de acest tip femeilor decât bărbaților (fig. 5).

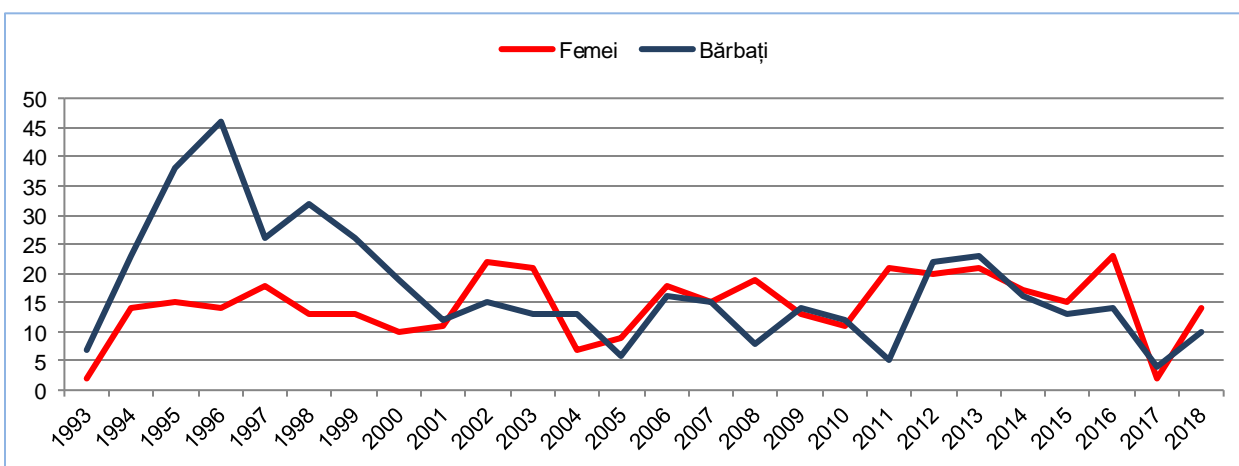

Figura 5. Evoluția conferirii titlurilor de conferențiar cercetător în funcție de gen, în perioada 1993-2018

Cele mai multe titluri de conferențiar cercetător au fost acordate în domeniile: științe biologice și științe medicale, ceea ce relevă un tablou diferit față de acordarea titlului de conferențiar universitar (fig. 6).

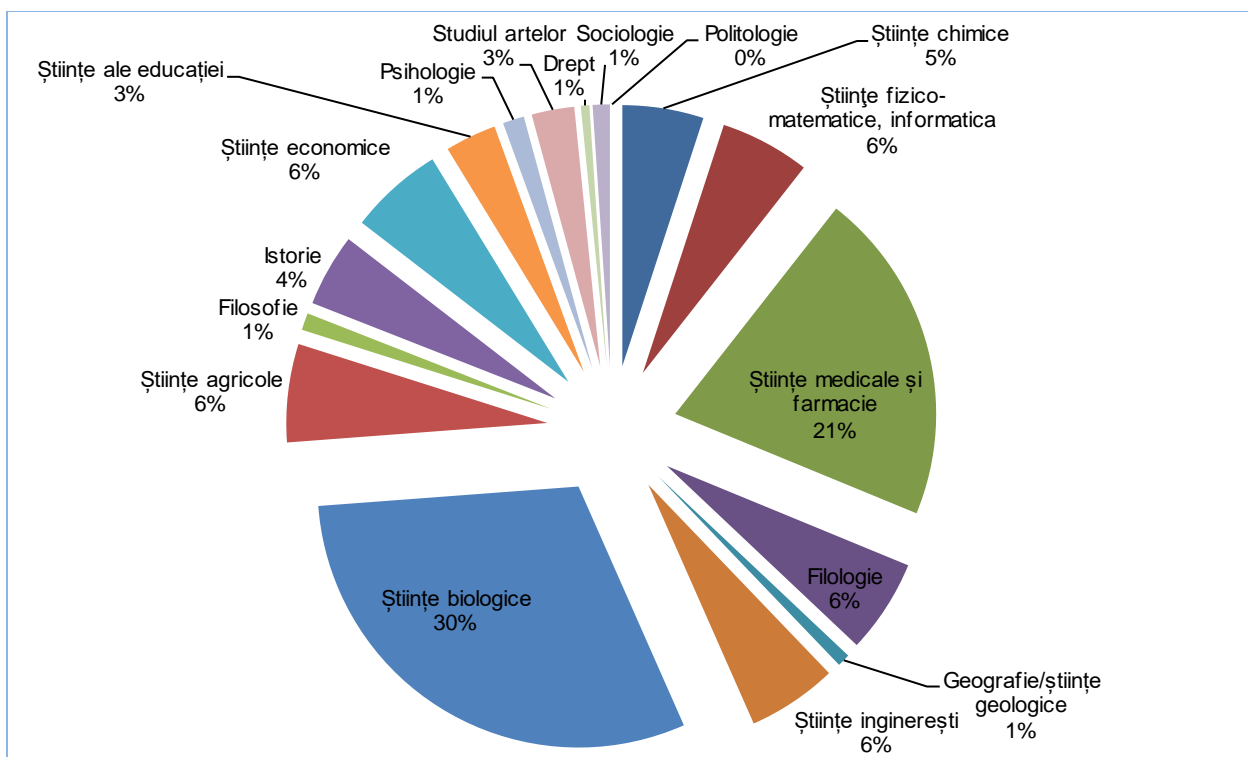

Figura 6. Repartizarea titlurilor de conferențiar cercetător acordate femeilor după domeniile științei (1993-2018)

Primele doamne care au fost menționate cu titlul de conferențiar cercetător în Republica Moldova au fost:

- COJOCARU Svetlana (29.06.1993) în științe fizico-matematice;
- VOLNEANSCHI Ana (30.09.1993) în științe medicale;
- COVALIOV Olga (24.02.1994) în științe chimice;
- USATĂI Agafia și FRUNZE Nina (24.02.1994) și BULMAGA Valentina (30.06.1994) în științe biologice;
- CREIDAM Jana și CUHARUC Ecaterina (24.02.1994) în științe agricole;
- PASCARI Ana (21.04.1994) și TOPILIN Valentina (22.12.1994) în filozofie;
- NAVAL Elvira (13.10.1994) în științe ingineresti;
- BATÎRMURZAEV Larisa (22.12.1994) în științe economice;
- CONSTATINOVICI Elena (23.02.1995) în filologie;
- BOLBOCEANU Aglaia (23.02.1995) în psihologie;
- GALAICU Violina și PLĂMĂDEALĂ Ana-Maria (12.10.1995) în studiul artelor;
- CONOVALOV Valentina (24.10.1996) și CAZANȚEV Olga (26.12.1996) în geografie și științe geologice;
- ROGOJINĂ Didina (27.06.1996) în științe ale educației;
- CIAPLĂGHIN Neli (26.06.1997) în istorie;
- SPĂTARU Tatiana (21.06.2001) în sociologie;
- CEBAN Cristina (18.10.2007) și CUCOȘ Diana (22.01.2009) în drept.

Titlul de profesor cercetător a fost introdus în sistemul național de atestare începând cu anul 2004, odată cu aprobarea Codului cu privire la știință și inovare. Prin acordarea acestui titlu s-a dorit de a remarca cercetătorii științifici, care s-au afirmat prin realizări științifice de anvergură și în pregătirea cadrelor științifice de înaltă calificare în instituțiile de cercetare.

În perioada anilor 2004-2018, au fost acordate în total 56 de titluri de profesor cercetător, dintre care 18 – femeilor.

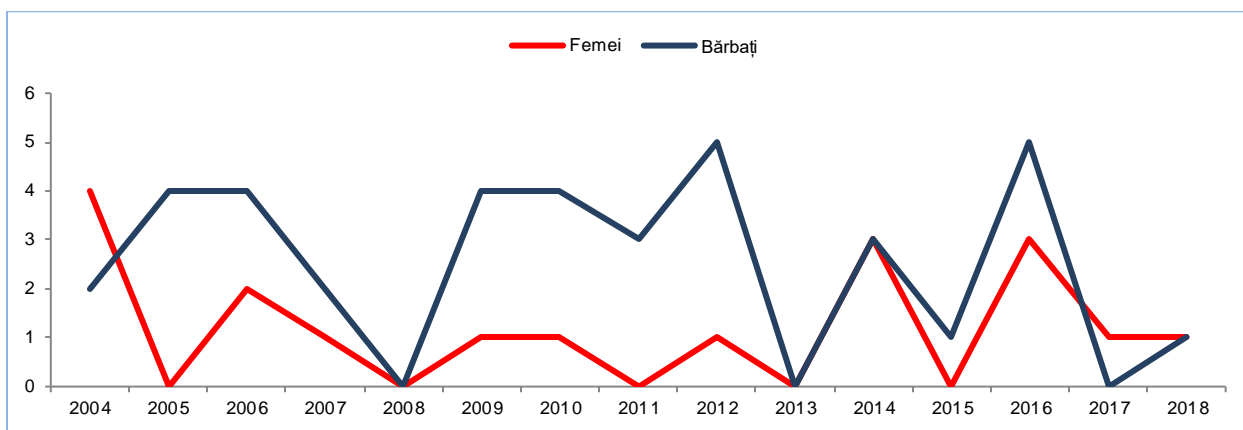

Figura 7. Evoluția conferirii titlurilor de profesor cercetător în funcție de gen, în perioada 2004-2018

Domeniile în care activitatea științifică și de pregătire a cadrelor a femeilor a fost apreciată cel mai mult, prin acordarea titlului de profesor cercetător, au fost științele biologice și științele medicale (fig. 8).

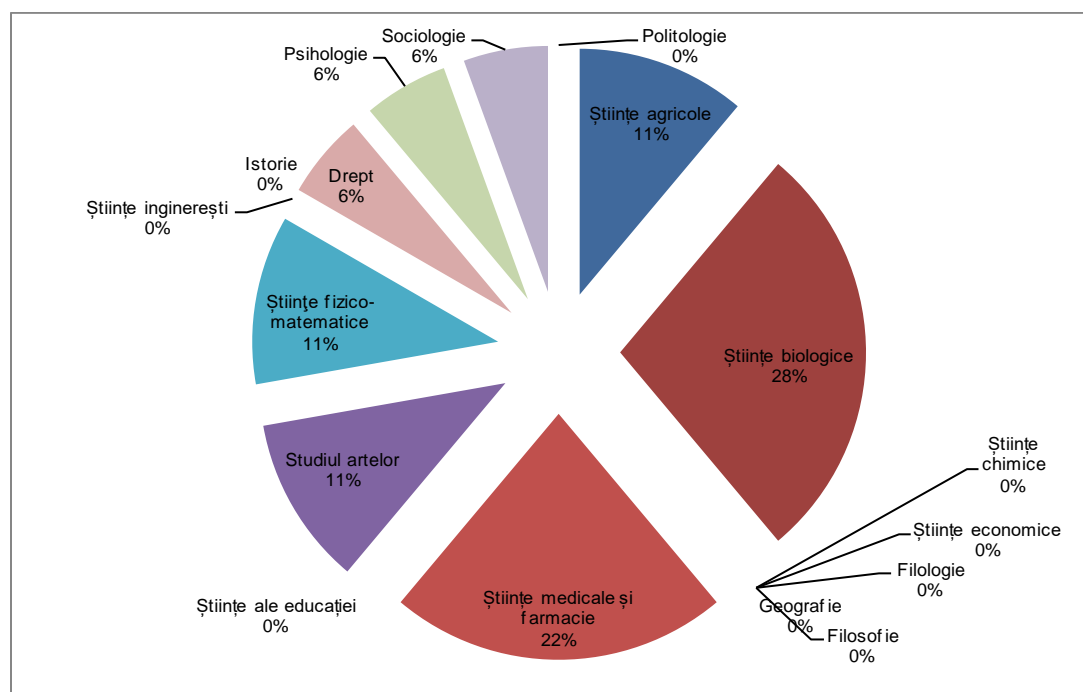

Figura 8. Repartizarea titlurilor de profesor cercetător acordate femeilor după domeniile științei (2004-2018)

Primele doamne care au fost învrednicite cu acest titlu au fost:

- ZUBCOV Elena (29.04.2004) și ȘTEFÎRȚĂ Anastasia (14.10.2004) în științe biologice;
- DUDAREVA-ISTRU Liudmila (26.02.2004) și EȚCO Ludmila (24.06.2004) în științe medicale;
- BOLBOCEANU Aglaida (23.02.2006) în psihologie;

- ARHILIUC Victoria (18.10.2007) în drept;
- GRABCO Daria (23.05.2012) în științe fizico-matematice;
- GONCEARIUC Maria (15.11.2016) în științe agricole;
- BRIGALDA Eleonora și ROȘCA Angelina (03.06.2016) în studiul artelor;
- MALCOCI Ludmila (28.12.2016) în sociologie.

Ultima doamnă căreia i-a fost acordat titlul de profesor cercetător în anul 2018 a fost SOFRONI Larisa în domeniul științelor medicale.

Studiul efectuat a relevat faptul că doamnele avansează diferit în cariera sa științifică, ocupând poziții ferme în anumite domenii științifice. Deseori, însă, aprecierea activității științifice și științifico-didactice a femeilor se rezumă la acordarea titlului de conferențiar universitar (conferențiar cercetător), fiind mai puțin încurajate pentru a avansa în poziții academice mai înalte.

Implicarea tot mai mare a femeilor în viața socială din Republica Moldova ne permite de a prognoza succese mai mari ale femeilor în activitatea științifică și didactică, fiind apreciat la justa valoare efortul, potențialul științific și didactic al femeilor.